

VAN OVER DE IESSEL

April 2013

Met in disse editie:

- *Strip: Meneer Achterkamp*
- *“Wilgenkatties” van Diny Kloek*
- *Gast van aanderweg deur Doortje Stam*
- *Gevuldig gedicht “Mangs” van Dick Podt*
- *‘t Leste verhael “De Ge’eimzinnige Ziekte” van Riek van der Wulp*

- Joorgaank 04, Nummer 02
- Uutgoave : 1 april 2013
- Deur : SchrieversBond Overiessel
lesselacademie
Twentse Welle
Provincie Overiessel

Redactie : Wim van Leussen
Henk Vos
Riek van der Wulp
Lo van der Wulp

Redactieadres: riekenlo@chello.nl (Riek en Lo van der Wulp)

Webpagina : Wim Holsappel

Lay-out : Liane Stam.

Foto's : Doortje Stam, Riek van der Wulp, John Stam, of een bi-jdraege van de auteur

Volgende editie: 01-07-2013

Bi-jdraegen : Uterlijk 2 moand veur de doatum van uutkomen
b.v.k. 12pt. letter Times Roman.
Evt. foto/tekening (>0.5 Mb of 300 dpi) lös der bi-j.
Spelling die gebruikelijk is in de regio. Met vermelding van de naeme van de auteur,
streek/plaetse voor het dialect vandoan kump.

In memoriam

Alf februari bereikte ons et droevige bericht dat ons oldlid Henk van 't Zand op de leeftied van 81 joor is overleden. Henk is jorenlaangk lid ewest van de Schrieversbond Overiessel en vertegenwoordigde Sallaand in et bestuur. De leste joren namen zien krachten of en eurden wi-j wat minder van um. Henk, die publiceerde onder de skuulnaeme, Henk uut de Zandbak ef vule veur et Nedersaksisch betekend en wi-j zullen um missen. Wi-j weinsen zien vrouwe en værdere familie alle stærkte toe.

Meuite weerd umme te wieten

Jazzerieje

Op zoaterdag 18 mei viendt de Jazzerieje veur de derde keer plaets as belangriek onderdeel van et International Jazz Festival Enschede dat ieder joor tiedens et Pinksterweekend éúlen wördt.

In 2011 is dit bezondere evenement ontstoan an d'aand van de toenemende belangstelling veur de streektael. De Jazzerieje is uniek, deurdát d'r ni-je jazzsongs wörn componeerd in iene van de Nedersaksische streektaelen, zoals o.a. et Twents, et Sallaands en et dialect vanuut de Kop.

Een æchte anroader aa-j van streektael en jazz ollen.

Aa-j meer willen wieten: www.ijfe.nl/jazzerieje

Wedstried

Et Kunstcollectief 1212 en de Taalwerkplaats in Nieuw Amsterdam ef ienige tied geleden een wedstried uuteskreven: **Beeldgedichten**.

Bi-j zes kunstwærken met et thema 'Muziek' wörde een gedicht evroagd.

Carla van der Veen uut Giethoorn, lid van de Schrieversbond Overijssel, kwam bi-j et ienige sculptuur (de vuuf aanderen waren skilderi-jen) as beste uut de busse.

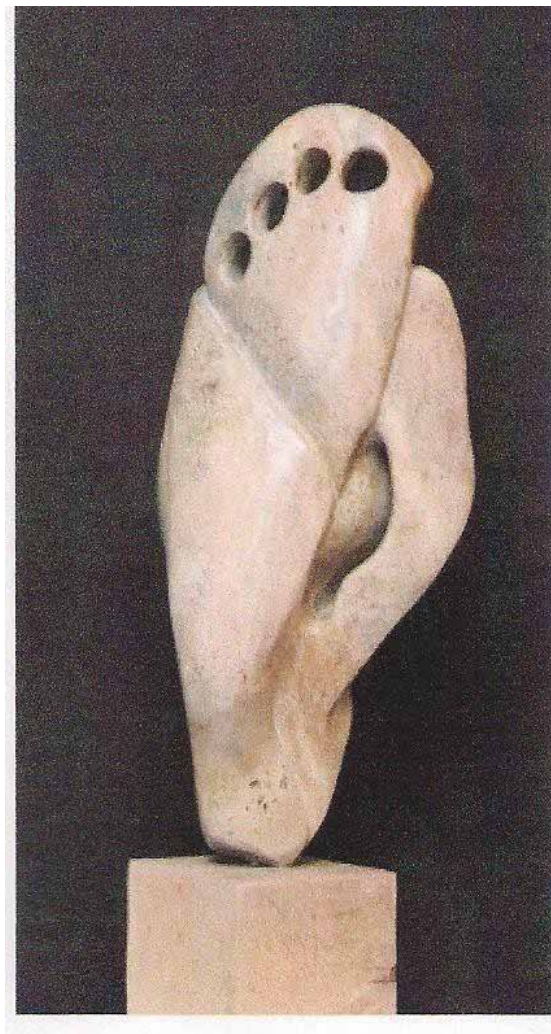
Wi-j feliciteren Carla en plaetsen in disse rubriek eur gedicht.

Verbeeldingskracht

Als aan een partituur
heeft hier de componist
zijn schepping bewerkt
geschaafd, gepolijst
tot compositie

Holten verbergen stemsleutels
gespannen zijn onzichtbre snaren
zachte herhalende rondingen
als Mozarts rondo's
verbeeld
Kijk toch, luister en voel
deze verbeelding
er ontstaan klanken
zo prachtig en krachtig
een symfonie van harmonie

Carla van der Veen

't Kwartaalblad van 'n Kreenk vuur de Twentse Sproak koomp oet in meart. Doarin:

- 't Poastaakslepn in Denekamp: 'n mysterie met ongeschreven regels
- Willem Wilmink bij 'n Kreenk in Deelden
- zkv zeer kort verhaal/**GIOEPENS KORT VERHAAL:** WEDSTRIED, schrief een verhaal van maximaal 220 wöarde (geen woord mear) + de vertaling der nöast + zet oew dialect der bij + steurt het vuur 20 augustus op noar dannenberg@twenthetekst.nl
- dialectcolumns van Twentenaren oet de zorg en de zakenweareld
- 'n joarabonnement kost mer 16 euro. Anmelden: dannenberg@twenthetekst.nl
- in plaatse van ne fles wien: 'n Bodbrief-abonnement as kedootje. Mooi votgewen!

Van de redactie...

Et jor 2013 is al weer enkele moanden old.

Ie kun oe dat oaste niet veurstellen, 't geluud van et vuurwærk klinkt nog noa in mien oren en ek zie de sni-j bi-j tieden nog veur mien ogen dwærrelen.

Toch is de lente op de kelender begunnen en de daegen lengen mooi, et veurjor en de zoemer komen d'r an.

Ook is et ons weer elukt umme ons digitale tiedskrift 'Van over de lessel', ondanks wisseling in de redactie, weer op tied kloor te kriegen en ie kunnen d'r weer volop van genieten.

Bert Wolbert uut Oldenzaal ef drie jor in de redactie de kærre etrökken en wil zich now an aandere zaeken goan wijden.

Wi-j as redactie ebben iel plezierig saemen ewærkt en wi-j zullen Bert missen.

Bert, allereerst van ærte bedaankt en wi-j weinsen oe in disse ni-je fase van oen leven et allerbeste toe en wi-j open mekaere nog vaeke te zien.

Wim van Leussen en Lo van der Wulp bin per 1 januari de redactie komen verstærken en ek bin neks niet bange of disse saemenwærking zal net zo soepel verlopen.

Wim en Lo, Henk Vos en ek ieten oe van ærte welkom.

En dan et ni-je nummer van 'Van over de lessel'.

D'r is weer van alles binnen'ekomen uut alle dielen van de provincie.

Maer... allereerst wi-k een ni-j rubriek introduceren.

Ons blad kreg een strip... een æchte strip!

'Meneer Achterkamp' zal in elk nummer te vienden wezen en wi-j stellen um veur op pagina zeuvn.

Herman Kampman ef um ons an'edraegen en i-j wördt emaeckt deur Johan Kampman en Kris Mollink.

Værder ollen Diny Kloek en Bert Wolbert eur met et veurjor bezig, Mineke Mollink nemp vremde gebeurtenissen in een poppenwinkel waar en Georg Frieman kek in zien leven terugge.

Hennie Vos zal een dæggien uut, maer dat get niet zonder slag of stoot. Henk Hooijer wus niet dat d'r zovule soorten crème waren en Klaas Würsten ef et ook al muuilijk.

Dick Podt brengt ons weer een gevulig gedicht.

'Gast van anderwæg' is dit keer deur Doortje Stam verzörgd en de gast kump ielemoale uut Limburg. 'Et leste verael' is van mi-jzelf en zo ebben wi-j ons blad weer vol.

Wat de foto's betræft zullen John en Doortje Stam in et vervolg meewærken en wi-j wieten uut ervaring dat dat wel goed zit.

Wi-j open dat nummer 13 van VODI weer in de smaek vælt.

Een ærtelijke groet van ons allen.

Naemens de redactie, Riek van der Wulp.

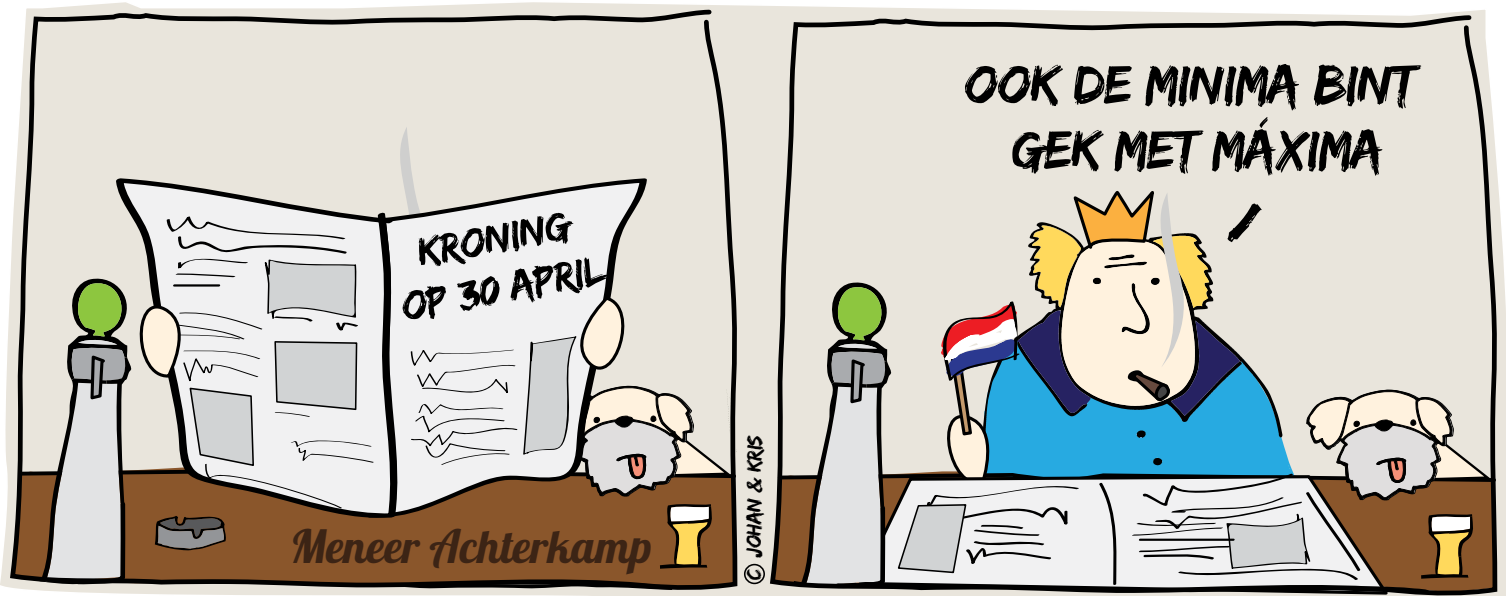

Titel	Schriever	Bladzijde
Colofon		2
Meuite weerd um te weten		3
Van de redactie		5
Inhoald		6
Strip meneer Achterkamp	Herman Kampman / Mollink	7
Wilgenkatties	Diny Kloek	8
Veurjoar	Bert Wolbert	9
De poppenwinkel	Mineke Mollink	11
Oet mien jongsjoaren	Georg Frieman	13
Dag Floriade	Hennie Vos	14
Hya-lu-ronice Acid en dat soort spul	Henk Hooijer	15
Drie gedichies	Mineke Mollink	16
Gast van aanderweg	deur Doortje Stam	17
Mangs	Dick Podt	20
Augurken	Klaas Würsten	21
Et leste verael: De ge'eimzinnige ziekte	Riek van der Wulp	22

logo meneer Achterkamp

Onze eerste meneer Achterkamp!

Wilgenkatties

Iej stoat doar nog zo kaal en bloot;
de voete diepe in nen sloot.
De oostenwind raanselt oen lief;
van köalte stoa-j nog stram en stief.

Mar brek de veurjoarszonne deur,
kreg alles wear wat kleur en fleur,
dan broest er leam in oen twiege,
leg iej oen katties in de wiege.

Zovölle pluusies bie-j mekaar;
iej hebt een grote wichterschaar.
Ziej daanst en tolt in wear en wind
asof 't ondeugende wichter zint.

Pluusies zo zachte in oen dop
lej bint zo sterk en geeft niet op.
Het bint de leste winterkuren
die-j noe nog eam mut verduren.

Een twiegie as een parelsnoer,
een glaans zo zachte as parelmoer,
't veurjoar dut zien feeskleed an:
de wilgenkatties goat veuran !

*Diny Kloek
Hellendoorn*

Het was ne verrassing dat ik op 'n dag dat het veurjoar begun ne mail kreeg van 'n collega van mie. Het was nich zoa mer ne mail, nee der zat ok ne bosschop bie, ne bosschop in ne voarm van 'n gedicht. Mien collega Mahmoud koomp oet Iran. Vroger hetten dat Perzië en op 'n dag woarop het veurjoar anvangt begint doar het neije joar. Ik wus dat nich.

In de taal van het laand neumt ze doar het neije joar 'Nohruz', wat wil zeggen 'Neijen dag' en het is het grootste feest dat in het laand wördt vierd. Ok ounder de neije regering, noadat Perzië Iran is wörden. Neijsgierig as ik bin heb ik het noazocht en dan kom ie der achter dat het 'n heel biezunder feest is. Wekken van te veuren bint de leu der met gangs. Het hele hoes wördt duftig kloar beunt, de vrouwleu goat noar 'n kapper, woar ze met mekaar nich oaverweg könt wördt dit terecht proat en oale schoon wördt votgevven an leu dee het broeken könt, um mer eens wat te neumen. Alle families maakt ok 'n kleed dat op de vloer of toafel wördt legd met zeuven symbolische vuurwerpen der op, dee allemoal met de letter 'S' begint. Het is en groot feest, woarbie ok duftig wördt etten en druncken.

Het gedicht, dat Mahmoud der bie har doan was schrevven in de Engelse taal en de dichter was nen Perzische dichter RUMI. 'Persian Poet', steet der ounder.

'n Mooi gedicht, ik schrief het hier ounder.

*Did you hear that winter's over?
The basil and the carnations cannot control their laughter.
The nightingale, back from his wandering,
has been made singing master over the birds.
The trees reach out their congratulations.
The soul goes dancing.*

*Observe the wonders as they occur
around you.
Don't claim them.
Feel the artistry moving through,
and be silent.*

*Rumi.
Persian Poet*

'n Biezunder mooi gedicht en van disse tied

Ik an het noazeuken wel Rumi dan wal is. Wat blik. Jalalad ad-Din Rumi is een van de grootste Perzische dichters dee de wereld ooit hef kend. En... hee leafden in de 13^e eeuw!

Een van zien grootste wearken is ne versregel van 25577 weur, opschrevven in zes beuk. 'n Meesterweark woar de hele wereld van weet. En ik wus doar niks van.

Rumi is in disse tied in Amerika 'n dichter dee het meest wördt leazen, zölfs Madonna broekt ziene teksten. Dissen dichter hef traditionele opvattingen oaver religie en dichtkunst knap tehoop bracht op ne wieze dee good is te snappen. In Nederland heb wie zölfs ne: 'Roemi Kring Nederland'. Zee bint, net as 'n Perzische dichter, gangs met het spirituele leaven, ok wal neumd het soefisme. Het soefisme gef in de Islamitische traditie de mystieke richting an van de Islam.

Toch mooi dat ie duur zo'n mailtje met ne bosschop van 'n collega zoavöl wiezer könt wörden.

Oet respect vuur 'n dichter en ok vuur het laand dee disse traditie in staand hold heb ik prebeerd het gedicht van Rumi oaver te zetten noar ounze Twenste taal, ok mooi.

Ik heb mie permiteerd het vriej in te vullen.

He'j 't al vernömmen, de keulte is vuurbie.

De aprilbleumkes en speenkroed lacht oons too.

'n Zangliester, weerum van wiedvot, zingt het hoogste leed.

De beumknöp zwölt an.

Van binnen oet geet het daansen.

Bekiek het wonder dat zich veurdöt

um oe hen.

Het koopt oe nich too.

Mer loat het binnen kommen,

en wes stil.

Bert Wolbert

Oldenzaal

D'r stunn'n d'r 'n hele boele. De poppenverkoper hōal d'rvan um de poppen mooi in hun deuze te etaleren. He-j zetten ze netties erangschikt rech'op teeg'n de mure, zodet de wichter ze vanof hun plaatse mooi kon'n bekijken. Ze hadden de mooiste klere an en de meesten hadden echt hoar. Ene was 't er zelfs as 'n bruidje an etrōkken. Iej konnen oene oog'n d'r niet van ofhoalden, zō mooi! Het nieuwste van 't nieuwste stund er. Joa, zelfs 'n jongenspoppe met cowboy-klere an!

Ma, wat de meansen niet wussen, is det met de komst van die cowboy-poppe de rust in de winkel veurgoed vot was. As de poppen ma effen allinig waar'n, dan probeerden ziej de andach te trekken van den nieuwen patjakker. 'n Vrouwe was 'n vrouwe, en 'n man was 'n man, det hadden de poppen ok wel in de gaten..! 'n Enen dōa zich nog mooier veur dan 'n aander en de elastiekies um hun polsies stunnen strak gespannen. Ollemoale probeer'n ze de de andach te trekken. Ma, zoas det dan meestentieds giet, diegene met de meeste prōaties krig zien zin!

De poppen waren dan ook arg jaloers op die éne poppe in bikini. Tja, wat ko-j van zo éne noe ok verwachen? Zo ene had gin schaamtegevuul, bienoa bloot in de deuze, 't ene been iets op etrukken... en prōaties veur tiene..!

De verkoper had heur nooit bij hunnie op de plaanke mutten zetten, zo'n angeklede dennetak! Nee, het was met de rust in de winkel veurgoed edoane!" Doar ha-j vrogger is umme mutten kommen!", mopperden ze vedan.

"'n Jongspoppe, de luu weet van gekkigheid niet meer wat ze bedeank'n mut!" Ma ondertussen hōalden zie alles goed in de gaten en zo ontdek'n ziej det de bikini-juffrouw op 'n nach vaste de deuze was uut ewes, Joa vaste, want heur elastiekies um de arme zaten vōls te slok! Ziej maak'n hunnie niks wies. Ok al trōk ziej nog zo'n zedig gezichte..! En den cowboy-kearl? Allinig ma oge veur de blote juffrouw. De aanderen zag he-j gewoon niet!

"Keerls gebruik'n hunnie verstaand niet, det bleek wel weer. 't Lag toch immers veur de haand dat he-j noar 't bruidje keek, of noa de poppe die al 'n kind bij zich had in de deuze? Ma woar had he-j allinig ma oog veur?

Juust..! Dēt bedoel'n de poppen ma.

De winkelbelle klunk en de vrouwe veur de teunbaanke vreug an het kind: "Zeg het ma, welken vin-iej mooi?" "'t Bruidje wè..," zea 't kind. De vrouwe gung op de teene stoan um 't prieskaartien te bekijken. "Nóh," zea ze, "den is wel àrg priezig, det kump zekers deur det jurkien, A-j noe den met det heufdduukien nemt, den is niet zo duur, dan maak ik oe 'n keer ok zo'n mooi bruidsjurkien 'd erbij, 'k heb nog 'n stukkien vitragie ligg'n". "Den vin'k niet zo mooi, dan he-k nog liever den cowboy!"

Er gung 'n siddering deur de popp 'n. Het zol toch niet woar wean! Zol he-j hunnie verloaten? Zol he-j vot goan? Veur de bikini-juffrouw aens net goed, hardlopers bint doodlopers... Ma., as he-j weg was., dan hadden hunnie zelf, ok niks meer te verwachen! Oh wat 'n commotie...

"Den is ok völs te priesig, kö-j gin n'aender vinden de-j ok mooi vindt?" "k Weet nie", zea 't kind " 't Bint 't er ok zovölle en ziej bint feinlijk ollemoale we mooi!"

'n Zuch van verlichting gung deur de groep. De Bikini-juffrouw zakk'n iets scheef in de deuze, det kree-j met zukke lösse elastiekies.

Het kind had geliek, d'r was tegenswoordig völ te völle keuze. Wat bleef 't er oaver van hunnie eigen fantasie, niks toch?

Nee, dan was 't vrogger toch völle better ewes. Ma ja, Vrogger waar'n d'r gin jongenspoppen! Zo zie-j ma weer, alles had zien veur en zien tegen..!

Mineke Mollink.

Hellendoorn.

Oet miene jongsjoaren

In de boerschop woar ik toch
zo völtieds vroger bin ewest,
zwearven ik as jong vaak roond.
Ik weet het allemoal nog best.
'n Zandweg leup doar oaver 'n es
tusken de koren-vealden deur.
De rogge stund der riep te worden
en har ne goalden-gelle kleur.

Wat wieder vot stunden zwoare eeken
met doarnöast ook wat bearken.
Hier zungen de vöggel um het hardst.
Dat ko'j in 't veurjoar zo good mearken.
En geender lag opzied van 't pad
de boerderi-j van Schoolten-Boer.
De hoonder leupen roond op 't earf
en scharrelden in 't oonderschoer.

En dan was der de smederi-j.
'k Herinner nog den vrömden rök
en ook hoo voonken hoog opvleugen
as 't knechtje an 'n bloasbalg trök.
't Geheimzinnig duuster in 't gebouw,
woar 't aambeeld rythmisch zingen deud,
as smid op 't gleunig iezer sleug
en 'n hamer paar moal stuiten leut.

'k Deank vaak nog hoo 't doar vroger was.
Doch völ doarvan is der nich meer.
De beum, 'n smid, 't is almoal vot.
Wat ooit hier was, dat koomp nooit weer..!

*Georg Frieman
Enschede*

Dag Floriade...

Ja, kuj gerust zegg'n, dág Floriade.

's Morg'ns um zes ure al brood esmeerd en water in een flessien mee. Toch maar een jassien mee, ook al zal 't een mooie dag word'n op 8 augustus '12. Beter te warm dan te kold.

Naor Meppel ebracht deur mien lief, mien OV. passien in d'haand, aandere vergeet ik misschien in te check'n... OK, maar wat staot er in het poortien? Nul komma nul euro...hoe kan dat nou? Toch maar in de trein estapt.

Daor zit ik alles te overdenk'n en te kniep'n dat er maar gien controle komp.

Gelukkig, tot Zwolle niet. Daor een paar minuut'n wacht'n, die ik benut hebbe umme 't spul op te laad'n bej het loket. Now, dan kon allemaole nét, gelukkig...

Hé hé, now zit ik niet meer zo op hiete kool'n.

Oh, daor komp al een conducteur an, een leuke jongedame. Net alles op de plekke natuurlijk, passien in de portemonnee, rits dichte, in de tasse, rits dichte. Wacht, ik zal de 'kassa bonne' erbej laot'n zien. Ik kieke heur verheerlijkt an... zej mej onderzuukend en zeg: "Mevrouw, u bent niet ingecheckt".

He,... daor hej 't gegooi in de glaaz'n. Ik zegge,... now, zo en zo,"k heb net de OV. op 'elaad'n, zie mer" en ik laote heur de kassabonne ook zien...

Dat zag ze, en zo zag ze dit vrogge akkefietje deur de vingers,... geluk ehad..

Ze gaf mej nog wel eev'n mee, niet uut te check'n vanzelf, dat dan ook maar niet edaon.

In Amersfoort werd ik op 'epikt met de groep en reed'n we richting Venlo.

Natuurlik werd het inmiddels koffietied met gebak. Nou, dat ging erin als koeke. 't Was ook allange tien ure 'koffietied' ewest.

Eev'n de bien'n strekk'n en zo, komp er een vrouwgien naor mej toe met de mededeling dat mien spierwitte, spiksplinterneje lange broek vies is an het zitvlak.

Och lieve tied, nee hé. 't Is broen en wat gespikkeld, dus éh, een soort chocovlokk'n."Kom maar, zeg ze, bej de w.c., kiek'n of het er uut wil".

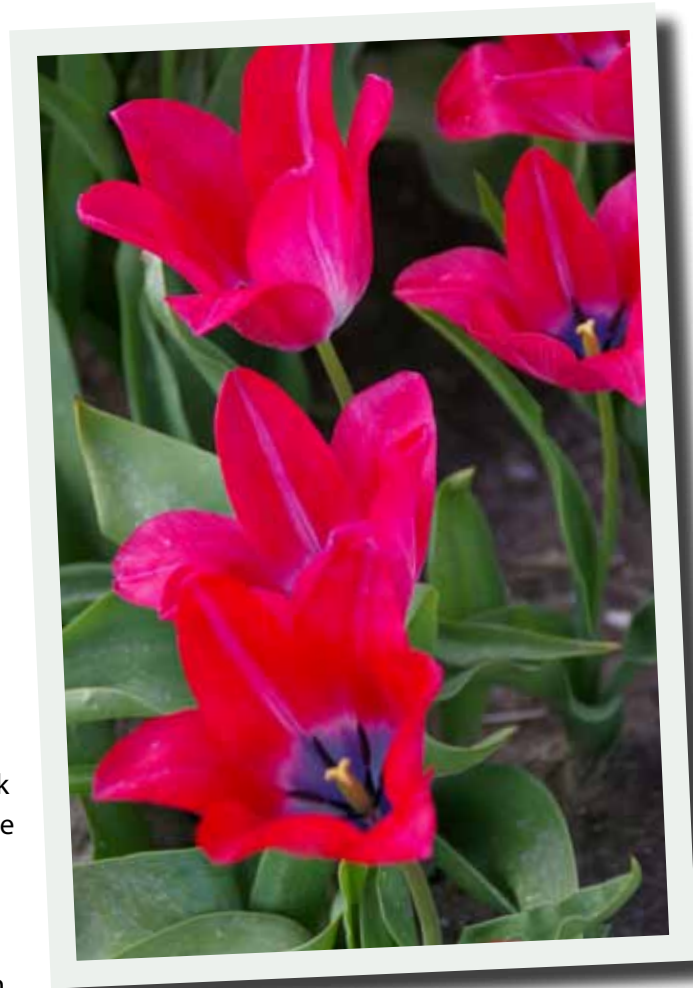
Ik zegge: "Nee, ik zag daor de ober." Die liet ik het zien.

Now, wej saam' naor achteren, daor ging hej met een schoonmaakgoedtien, (vanish) op een doekien op mien broek.Oh, keurig netties heur. Gelukkig had de broek nog wat speuling, met aandere woord'n de broek zat mej niet zó superstrak umme t'gat.

En warempel, 't was zo gebeurd, de chocovlokk'n waar'n d'r uut. Ze zeid'n: "Ie zien er niks meer van." Ikke bliede vanzelf, want zeg now zelf, wat muttie?

Dat de mens'n van de Floriade zegg'n, daor hej heur ook weer loop'n met die smerige broek, en heur buurvrouwe erachteran. (ja, als gieniene het teeg'n heur zeg, zej kan't niet roek'n,). Dat mos er nog bej koom', dat het stinkt naor... nou ja, maar niet varder over denk'n....'t Was nog gien twaelf ure, en dan nog een hele middag en aovond...tjonge, jonge.

Al met al hebb'n wej nog een mooie dag ehad, met mooi weer. Dat is ook heel belangriek toch. Later nog een diner dat klonk als een klokke en nog veule later weer met de trein terugge en keurig en ontspann' in en uut'echeckt... met mien OV passien.

Hya-lu-ronic Acid en dat soort spul

Hya-lu-ronic Acid, Elastine, Gluco-samino-gly-cans, Ni-gel-la sa-ti-va olie, A-ce-tyl, Hexa-pep-tide-8 en Palmi-toyl tri-pep-tide. Ik deenke da'j d'r gien benul van hebt waor as ik het nou aover hebbe. En da's ook gien wonder want het bint allemaole woorden die de leste tied tegenkoomt in reclame veur antirimpelcrème. Dat giet oe deenk ik net as mij, allemaole het iene oor in en het aandere weer uut

Het is ook niet de bedoeling da'j zoks soort woorden uut het heufd gaot leren heur, want zoks soort woorden hebt maar een kort leven. Zok soort woorden wordt maar een paar keer gebruikt en dan wordt er weer een nij woord bedacht. En as het even kan nog weer net een beettie moeilijker.

Ik heb soms het idee dat de reclamemakers veur die crèmes deenkt dat a'j d'r maar flink wat onuutsprekelijke namen tegen angooit dat dat wel hiel arg betrouwbaar mut aoverkomen.

Ze weet natuurlijk best dat het spul op zich niks veurstelt, da'j d'r gien rimpel minder deur kriegt, dus dan mut dat op die maniere maar wat aantrekkelijk emaaft worden.

En zij trapt d'r in heur de dames! Natuurlijk trapt ze d'r in, vrouwen kun'j zo makkelijk wat wies maken. Veural a'j zegt dat ze argens mooier van kunt worden.

In die reclame's wordt de suggestie ewekt, da'j deur het gebruik van die middelties d'r jonger, strakker en een stok aantrekkelijker uut gaot zien. En ie kunt dat niet goed tegenspreken hé. Want dat wee'j niet. Kiek a'j het spul wel gebruikt dan wee'j niet hoe of ie d'r uut zullen zien a'j 't niet gebruikt. En aans umme he'j d'r ook gien idee van.

Maar het is wel zo, dat 'j het wel of niet gebruiken van die crèmes niet van iene zien gezichte kunt oflezen.

Een tiedtie geleden was de ex Miss World Rina Lodders op de televisie. In heur gloriedagen ien van de mooiste vrouwen die ik ooit ezien hebbe. Nou zo'n vieftig jaor later, zag ze d'r hiel aans uut. Ien en al rimpel. Ik mus d'r eerst wel even an wennen, want zo ken ik heur niet. Maar nou een poossie worde ze zo maar weer een hiel aantrekkelijke vrouwe. Het stund heur goed al die rimpels.

Ik weet niet of dat bij mij ook zo is maar het zal mij ook een zorg wezen.

En ik mut zeggen het zit eigenlijk best wel lekker zo'n oversized vel. Het is mit vel zo ongeveer net as mit schoenen. As ze nei bint dan bint ze wel mooi, maar ze zit vake veur gien meter. Veul te strak. Meestal gaot ze pas lekker zitten tegen de tied dat ze zo'n beettie versleten bint. Naor mien idee kan een meinse nooit te roem in het vel zitten. Ik persoonlijk zal d'r ook nooit wat an laoten doen. Zolange as ik d'r nog niet aover strukele vien ik het best.

*Henk Hooijer
Zwartsluis*

Dree vassies

(Mineke Mollink)

D'r was eens een keersenstandaard den stun stief van devotie. He-j was oavergevuulig veur elke emotie. Was 't er ene joarig of was het gauw Kerst? Met zien flakkerende vlammegien döa he-j zien gluúnigen best. Ma, deur die dekselse waxine-lichies, zo modern in dissen tied, raak'n den mooien standaard zien zelfvertrouwen kwiet. Noe stiet-e doar te stoan en 't klinkt misschien banaal, ma ik verzeker oew, zo rond de Kasdage, is en blif det kaal!

D'r was eens 'n leuk meewgien, he-j kon schreeuw'n as 'n leeuwgien van : Kiek mij is, ik? Ik dörfe wel te leaven... joa de hele zee is mij egeaven. He-j had al genog an het idee, wat mos he-j met die hele zee? He-j zat toch goed op zienen poal? En dan schreeuwd'n he-j hard noar ollemaal.

D'r was eens een oald bussien, een echte occasion, en de jonge man den hem zag stoan dach: Nooit meer busstation! Zo kan ik lekker sjezen en 't berre nem ik met. Dan sloap ik woar ik wil en woar 'k 't ding heb neer ezet. Noe ziej den jong'n kearl met slöttels en met moeren, ma 't duurt nog wel 'n poossien veurdat he-j echt kan toeren. Ma de gedienties hangen al veur de zied- en achterramen de veurpret en den jong'n bint dikke vriendties saemen...

Gast van aanderweg: Marleen Schmitz

deur Doortje Stam

Marleen en ik kennen mekaar via een schriefforum. Behalve schrijven in het Nederlands (van Marleen bin meerder boeken e-publiceerd) schref Marleen ook in ien van de Limburgse dialecten: het dialect van de plaats waar ze geboren is: het Montforts (Mofers).

Marleen ie bin lid van de dialectvereniging Veldeke en van de Sjrieverskrènk Zitterd-Gelaen. Kun ie ons iets meer vertellen over jullie dialect?

De Limburgse dialectvereniging haet nao Hendrik van Veldeke, 'ne Limburgse dichter oet de twelfde ieeuw. Veldeke besleitj de ganse provincie en ouch Belsj Limburg huuert d'r bie.

't Is neet zoea det d'r in Limburg everal precies hetzelfde dialect gespraoke weurtj. Regionaal is d'r soms vööl versjil. Wie wiejer de plaatse oetrein ligke, wie groeater de versjille. Het plat van Kirchroa (=Kerkrade), gans in 't zuje van de provincie is gans anges es beveurbeeld det van Vinraoj (=Venray) in Noord-Limburg.

Dao zeen zelfs versjille in oetspraak en woordgebroek tösse plaatse die mer vief kilomater oetrein ligke.

Om 't sjriev in 't Limburgs te stimulare zeen d'r binne Veldeke ettelike Sjrieverskringe opgerich, wo Zitterd-Gelaen d'r eine van is.

Ein anger meneer om 't sjriev en laeze te stimulare is de reeks Platbook. Det is 'n serie beukskes mit verhaole en gedichte in het dialect (of plat - daarom dae naam) van sjriever oet de ganse provincie euver ei bepaold thema. V'r zeen noe aan Platbook nummer 10 det euver Reizen geit.

le hebt de Veldeke literatuurprijs 2012 e-wönnen. Is er veul ambitie deur schriever in jullie dialect ömme mee te doen met disse schriefwedstried?

De Veldeke literatuurpries haet e groeat aanzien in de provincie en idderein dae in 't plat sjrief, zoe dem waal wille winne. Meh dao zeen vööl luuj die neet mitdoon omdet ze dinke det ze toch neet kinne winne. De jury is erg kritisch want 't geit om 'ne literaire pries.

leerlik gezag bön ich d'r nag ummer gruuets op det ich 'm gewónne höb.

Hef het zin ömme in dialect te schrijven, ondanks dat dit maar deur een beparkt publiek e-lezen wordt?

In 't dialect sjriev haet zeker zin. In 't plat zeen d'r wäörd wo se precies mit kins oetdrökke waat se veuls en 't zoe jaomer zeen es die verlaore gaon. Angesom geit det natuurlik ouch op veur 't Hollands, dao höbs se wäörd wo gei dialectwoord veur is. Mer veur 't dialect kump dao bie det de spraak is dae 't kortste bie dich lik. Die taal höbs se van de mam gelieerd en die taal kals se mit de luuj om dich haer, dao dinks se in en dao druims se in.

Wordt er deur de jeugd nog veule in de Limburgse dialecten e-spreuken? Denk ie dat het op den duur zal gaon verdwienen?

Ich dink en haop det 't plat noeats oet zal sterve. Oet óngerzeuk bliektj det 70% van de Limburgers nog dialect kaltj. In alle laoge van de bevolking. Det is 't meiste van alle streektale in Nederlandj.

't Zal waal verangere, want idder taal laeft en pas zich aan aan de luuj en de tied. Doordet luuj vööl mieer boete häör eige dorp of stad kómme, gaon specifieke plaatselike versjille verdwiene en dao kómme mieer algemeen wäörd veur truuk en ajerwetse wäörd waere vervange door nuje. (tesseplek weurtj 'zakdook'; 'heives' weurtj 'nao hoes').

Dao is neet aan te ontkómme en det is ouch neet erg.

Waat ich sjiek vinj is det vööl jóngere in het dialect communicere. (sms, mail en social media). Op de regionale zender L1 heurs se in vergelieking mèt anger regionale zenders nog relatief vööl dialect. In de vastelaovestied waere d'r hóngerde vastelaovesleedjes gesjreve en vastelaovesgezette oetgebrach.

Det is toch sjiek? Nae, ei Limburg sónger dialect kin ich mich neet veurstèlle.

Over oen eigen schrieven; heb ie een bepaald schrief/dagritme? Schrief ie dagelijks en hoeveule schrief ie op een dag?

Of ich 'n sjriefritme höb... ehm, laote v'r zègke det ich probeer 'n sjriefritme te kriege. Ich bön sjeloers op sjrievers die al daag bie wieze van spraeke van nege toet twelf en van ein toet veer wirke.

Eigenlik wil ich óm tieën oer 's morges aan de gang zeen, mer döks laot ich dao get tösse kómme. De zón, de was, de man, de kinjer, 'n oetstepke...

Dao steit taegeneuver det ich, es ich ech midden in ei verhaol zit, dao ongevieër daag en nach mit bezig bön. Wievööl ich op 'ne daag sjrief kin ich neet zègke. Det geit van nieks toet ei paar doezend wäörd ... en alles dao tösse in.

Behalve publicaties in dialect heb ie ook kienderboeken e-schreven en boeken veur volwassenen. Eind januari is oen eerste familieroman 'Twee zussen drie levens' uut-ekomen en in juli komt oen twiede roman 'Tussen twee grenzen' uut. Ook verschient in april 'Waar rook is is vuur' een educatief kienderboek. Is het muuilijk ömme over te schakelen van schrieven in het dialect naor schrieven in het Nederlands?

Plat sjrieve - en dan bedoel ich spelle - kos mich mieer tied es sjrieve in 't Hollands. Ich maak waal 'ns foute taege de spellingsregels die v'r in 2003 gekrege höbbe. Ich bön dao lang neet zoea eige in es in 't Hollands. Van kindjsafaan weurtj det Hollands d'rin gestamp. Sjoedal, werk, gezet, beuk, radio, televisie det is bienao allemaol in de standaardtaal.

Es 't geit om 't verhaol te verzinne en op te sjrieve, maak det nieks oet of 't dialect of Nederlands is. Omsjakele van 't ein nao 't angere geit vanzelf. Det höb ich nag neet inne gate.

Een paer gedichten van Marleen.

verhaole

es stein kóste kalle
dan vertèldje ze verhaole
euer gries roeaze
door witte wiever
achtergelaote op 't mós
euer floere daag
euer sjanse en geiteböök
mer stein blieve zwiege
verhaole vertèlle
mótte v'r zelf

Marleen Schmitz juni 2012

es 't gebeurtj

en ich doon
of't zoer
mich neet bietj
of stoum mich
gein angs aanjeug
of mien zeel
neet sjoe is
veur vuur en rouk
wach dan op mich
mien leef

ze zègke
det 't kintj gebeure
noe
of euver 'n jaor
esteblijf,
mien leef,
es de hits vritj
aan mien sjoon
slaon dan esteblijf,
diene erm
om mich haer

Marleen Schmitz november 2008

Dank je Marleen, veur dit interview.

Veur wie meer over Marleen wil weten: <http://www.marleenschmitz.nl>

En dit is de website van Veldeke: <http://www.veldeke.net/over-veldeke-limburg.htm>

Mangs is et ochtendlich zo zacht
zo tèèr ok, as noa duustre nach
de dag ontwaakt, zich langzaam uut'rekt
et lich zich an de wolken optrekt,

ik bin ne deel van dit ontwaken,
zo geerne zol'k et lich anraken
en drieven, met mien ogen dicht
et morgenrood op mien gezich,

veurbie de vroagen van et lèven
koester ik de dagen mie egèven.

Dick Podt-Schoten.
Nijverdal

foto© John Stam

Augurken

Een joar of wat eleen worn ik eneugd bij een Hervormde vrouwluuclub in een klein boerndorpien op de Veluwe. Ik mosse de oavend vullen mit columns uut de Zwolse en mit verhaaln uut mien bundel 'Dorpsgenoten'.

Eerlijk gezegd was ik een tikkeltien confuus van de traditionele sfeer die der hung.

De vrouwluu skoefelden noar binnen as een stellegien stief potige hennen, mit de snavels hoge in de lucht en gungen ieders op eur eeng plekkien zitten, stief noast dezelfde buurvrouw as altied. Koj zo zien, want op de stoelen van die der nog niet waarn, worn zorgvuldig een agenda elegd, plase gereserveerd.

Klokslag acht ure kwamp de presidente. Och mien lieve stumper, iene mit een gezichte as een pot augurken, aj begriep wa-k bedoele.

Goed, toen ik an de beurte kwame begon ik stom genoeg mit et verhaal van een domeneer die saams mit een olderlink een koe moste vangen, was uut de weide ebreuken en leup zich vol te vreten in de etgarde van de buurn. Domeneer gledt uut en vaalt midden in een varse koeflarte.

Een stuk of wat vrouwluu achterin zaten mit de zaddoek veur `t gezichte zich een bultien te lachen, de rest keek mit verwrongen gezichten angstig noar de pot augurken, die iezingwekkend achter de bestuurstoafel zat.

Kon dit wel, of gunk die boer uut de Sluus stomp te varre mit zien pennestrecken?

Goed, ik adde vanzelf mit wat aandere mutten begunnen, wat meer serieus of zo.

Mar ja, et kwoad was geschied.

len disser daang zit ik achter de computer et internet of te strunen. Koom ik doarzoot een cartoon teeng, niet misselijk.

Nee, niet oaver Moskovitz mar oaver iets wat ons alle daang bezig oaldt; et kabinet!

Bi-j de koneginne op et bordes stund de ele ni-je ploeg in vol ornaat.

Prachtig op'edoft, allemoale mit een stroalende bik smail.

Dat was de iene kaante van de cartoon.

De aandere kaante worn inevuld mit Geert Wilders, Mark Rutte, Jan Marijnissen en Femke Halsema.

Toen ik noar Femke keke zag ik in mien gedachten voort weer et gezichte van die Veluwse presidente, net een pot augurken!.

Mar et was wel een cartoon vanzelf.

Klaas Würsten

Zwartsluis.

De ge'eimzinnige ziekte

Reinier is de leste tied niet ærg veur mekaere.

Zo muu en zo lusteloos.

As ie zo veur in twiede elfte van d' oavend noar bééde get is ie bliede dat ie de vier treegies noar et opkaemertien eneumen ef, zuchtend as een postpeerd en met 't ærte bonkend in de keel, maer i-j wet zelf ook wel... i-j is gien vieventwintig meer.

Al wel een moand of wat ef ie prebeerd zien onruste wæg te drukken... diepe wæg te drukken, maer et blef toch knaegen.

Joor en dag zörgt ie now al veur um zelf.

Zien vaejer en moejer bin al tieden uut de tied en i-j ef sinds eur overliden gien aander volk um um én kunnen velen en al ielemoale gien vrouwvolk. Die bin altied zo ni-j-skierig en oorneuzerig en zie bemuuien eur overal mee, nee, i-j is liever allienig, dan ku-j doen en loaten wat aa-j zelf willen.

Maer now, de leste tied al, leg de situatie in ienen iel anders.

Now zol et wel plezierig wezen as d'r ies iene een köppien koffie in skunk, of zien smerige sokken in een aanwaskomme uutspulde.

En dan kump d'r dit nog bi-j, i-j is al in gien drie weken in de baelie ewest... door ziet ie zo tegen op... dat is zo'n ammeraezie... i-j kan d'r gien slok op kriegen'... i-j is al muu as ie d'r an deinkt!

Maer toch zal et een keer muun gebeuren!

Met een langzame bewegenge van zien neuze in de richting van zien oksel sniffelt ie een keer. 't Vælt eigenlijk nog wel mee.

Een diepe zucht ontsnapt um en zien ogen dwaelen wat besluiteloos rond.

Noa een minut of tiene, i-j muut um zelf drie keer andrukken, kump ie toch in de bieten en met skufelende pæssies löp ie noar et kleine grenieten aanræchien achter in et woonkeukentien, umme zien broodbördtien en koffiekummegien onder de altied lekkende kraene of te spulen. Met een olde theedoek, die in de loop van de joren de achtergrondkleur van de donkergrieze overgerdienen ef an'eneumen, foedelt ie een bietien deppend rondumme et köppien en bordtien, zet dan alles in een ukien op et aanræcht.

Um vaste'oldend an stoel en toafel, krummelt ie terugge, i-j vuult um zo slöppies.

Met een plof löt ie um in zien zetel valen die kraekend protesteert. Oe muut et now toch værder... zol ie noar de dokter goan..? Och die man wet ook niet alles... i-j kent um amper... wat muut die um now anrecommanderen..?

Zo now en dan kreg ie een prek in zien nærm en dat is et dan.

I-j wet zelf ook wel wat ie ef... de leeftied get meespulen... i-j ef d'r al acht krusies veur stoan en dan goan de ongemakken opspulen, steeds weer wat ni-js.

Neks noar de dokter, i-j muut zelf maer preberen de klossen d'r weer onder te kriegen.

Net as ie weer zit eurt ie de achterdeure. D'r is wat gerommel en gekletter in 't achteruus, i-j ef zien klompen ook zo maer in 't pad loaten stoan.

Dan slæt de deure met een klap lös. De spinnebellen in d'oek waeien op als de sluier van een bruid. Nellegien zien buurvrouwe kump binnenwaeien.

Zie apt noar oasem en brengt ook een ap butenlucht mee. Zie ruult op de ienige aandere stoel in de keuken neer.

D'r ef tiedenlaangk gien aander op ezeten.

Zie dut eur mond wiedwaegens lös en begint te sketteren.

"Zo-k now toch zowat de bienen breken," klaegt ze en zie strek anstellerig en teatraal met de rögge van eur aand over eur ogen.

Reinier kek van onder zien börstelige wenkbrauwen de vrouwe een bietien voel an.

Wat muut dat meinse ier... aanders kump ze ook nooit!

I-j dut de mond lös umme wat stekeligs te zaegen maer klapt um weer dechte want Nellegien broest al deur. Zie knep doorbi-j eur ogen zo ærd dechte, dat ze d'r uutziet as een uutgevungen veile.

"Reinier... man... ek eb oe weken niet ezien, ie bin toch niet zie-iek?"

De oge uutael dwærrelt deur de kleine ruimte en blef nog wat trillend noazokeren in de donkere oeken.

Dan dwaelen eur ogen registrerend rond en blieven stoeken bi-j de stoande Friesche klokke, et ienige öflijke in de keuken. Een begerig trækkien kump um eur mondoeken.

Reinier ziet et en ef eur metiene deur.

Wacht maer ies eemn, i-j zal eur wel kriegen.

I-j draeit zien aanden, ook met een teatraal gebaar, met de palmen noar boven en laegt ze andoenlijk kael op toafel. I-j dut iel langzem en liedelijk zien ogen dechte.

"Ach," zæg ie met een gebreuken stemme, "ek bin toch zo ziek!"

Nellegien reageert en oewel met muute wörn eur ogen toch van de klokke of noar de olde man etrökken.

"Wat i-j dan?" vrög ze, toch wel wat eskrökken.

"Ja... ja... et is een iele slimme ziekte," gef Reinier weerwoord. "'t Ef ook een iele raere naeme. Et et: **K W W B G N O!**"

"Watte..!" Nellegien skudt wat verdwaesd eur eufd en eur mond vælt een eindtien lös.

"**K... W... W... B... G... N... O...!**" verdudelijkt Reinier nog een keer wat noadrukkelijker. Ja... ja... 't is een slimme ziekte. T B C is ook ærg, maer dat ef maer drie letters. Dissende, die as ek ebbe, die ef d'r zeuven, dat is vule ærgerder!"

Dan kump de boerinne in Nellegien noar boven drieven.

"M K Z ef d'r ook maer drieë," igt ze wat skörre," en dat is nog wel zo verskrekkelijk. En de verloofde van onze Endrikus ef R S I!"

Maer van een muusnærm, door ef Reinier nog nooit van eurd.

D'r kump een gespænnen trækkien umme Nellegiens mond en zie sköf wat onrustig op de éulten stoel én en weer.

"Reinier... eh... et... is... eh... toch niet besmettelijk?" vrög ze met een angstig gezechte.

Metiene sköf ze de stoel, oaste onmærkber, een stukkien noar achteren.

Reinier löt zien eufd zielig op zien börst zakken.

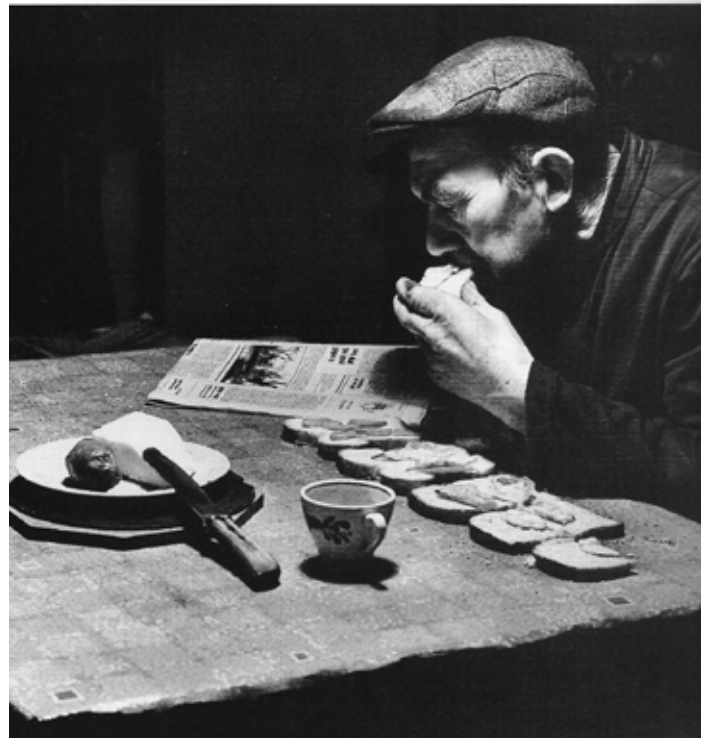
"'t Is ontzettend besmettelijk," fluustert ie met een gebreuken stemme, onderwiel vanuut zien oogoken Nellegien goed in de gaeten ollend. Met een ruk vlög die in de bienen en vetert noar de deure.

"Now, maer goed op oezelf passen ein... en... stærkte eur!" Wæg is ze!

Weer strukelt ze over de klompen en weer slæt de deure met een klap, maer now dechte.

Op'eloekerd deur et veurvællegien skærrelt Reinier wat in zien usien rond.

Skelt drie eeræppelties, aelt een kröppien andievie uut zien moestuintien veur zien middugeten en is um niet bewust van wat zien ge'eimzinnige ziekte in et dörpien anricht.

Nellegien doorentegen oast eur direct van Reinier noar eur vriendin.

Veurd dat ze begint te vertellen wast ze eerst grondig eur aanden, ie wieten maer nooit!

"Muu-j now toch ies euren... Reinier... slim ziek... **K W W B G N O!**"

"Fuj... fuj toch." 't aandere meinse is ook slim begoan.

De vriendin draeft een ketiertien laeter as een aeze noar de buurtwinkel um een unsien keze.

"Ei-j 't al eurd van Reinier..? Slimme ziekte... ærg besmettelijk... **K W W B** en nog wat. **C en A** of **V en D**.

'k Wiet et niet meer 't Is net zoiets as de voegelgriep en de knokkelkoorse... en zo. Zelf bink ook al zo misselijk, d' iele mörgen al!"

Iedere klaante in de winkel kreg et wereldskokkende ni-js te euren en zo as bi-j et welbekende lopende vuurtien, wet an 't einde van de mörgen alleman dat et niet best is met 't olde kereltien.

't lele dörp is veralderierd, dat zoiets now net bi-j un muut uitbreken, zowat bezunders!

Die middug um vier uur is 't bi-j dokter Verbiest een iele drukte.

Op et inloopspreekuur kump wel twintig man. De wachtkaemer ærdstekke vol, 't volk stet nog tot op de stoepe. Umme de oek van de stroate kump al een auto van de tillevisie anrieden en et zal wel niet bi-j die iene blieven. De dokter wet niet oe ie 't ef. Zovule patiënten en allemoale emn ze 't slim te pakken. Nellegien kump zelfs in een rolstoel. Eur vriendin drukt eur.

Allemoale deinken ze ook dat ze de zeuvenletterige ziekte emn, **K W** en dan nog vieve en iederiene wet wel:

Oe meer letters oe gevoorlijker de ziekte.

De dokter stet met zien aanden in 't oor, oewel ie al twintig jaar kael is.

As ie alle patiënten of'ewærkt ef pakt ie zien tasse en get deur de achterdeure, umme de T.V. te ontlopen, deur de tuin, lopend op pad. I-j kump gien meinse tegen.

Reinier wil net zien brood met spek eten, as weer zien achterdeure get.

Twie keer op iene dag, et mag wel in de kraante.

Ongevraagd get de uusarts zitten op de stoel woor as vanmörgen Nellegien nog zat.

"Zo...o..," zæg ie en i-j kek Reinier onderzukend an.

"**K W W B G N A**, hoor ik, op uw leeftijd is dat geen wonder," en zien aand get noar de tasse woor ie een spuite en een grote ampul uut aelt.

De eugies van de olde man goan glimmen en metiene begint ie de mouwe van zien kiel al op te rulen.

"Nee dokter... **K W W B G N O!**" zæg ie met een rimpelig læchien en d'r kump een bietien spi-j in zien mond'oek.

"Ja... ja," antwoordt de dokter. Ie kunnen zien woorden as vugelties euren fladderen en ook zien ogen goan glimmen. Metiene drukt ie de vitaminespuite in de nærm van de man. Olde meinsen emn vaeke vitaminegebrek en zo'n injectie elpt miestal, ielemoale tegen **K W W B G N A**.

"Volgende week kom ik nog eens langs om met u te praten. 't Zou fijn voor u zijn als u wat hulp had bij de was bijvoorbeeld en de wekelijkse grote wasbeurt."

"Dat is goed dokter... dat is wel goed," klinkt et berustend.

As Reinier 's oavends umme negen uur onder de manufacturen wil, liekt et al of ie wat makkelijker et træppien op löp.

Met een pluffien löt ie um in bééde valen. Older wörn vælt altied niet mee.

Want et is wel zo:

K W W B G N O

KUMP WEL WAT BI-J GET NEKS OF!

*Riek van der Wulp
Genemuiden*